

BÁO CÁO

Sơ kết 03 năm thi hành Luật phổ biến, giáo dục pháp luật

Thực hiện Luật phổ biến, giáo dục pháp luật (PBGDPL) và Kế hoạch triển khai thi hành Luật; ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ về việc sơ kết 03 năm triển khai thi hành Luật PBGDPL, ngày 10/5/2016, Bộ Tư pháp đã có Công văn số 1488/BTP-PBGDPL hướng dẫn các bộ, ngành, địa phương tổ chức sơ kết 03 năm thi hành Luật phổ biến, giáo dục pháp luật. Căn cứ báo cáo của 36/37 bộ, ngành, đoàn thể Trung ương và 63/63 địa phương, Bộ Tư pháp báo cáo kết quả 03 năm thi hành Luật PBGDPL với những nội dung chính như sau:

I. KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

1. Về tổ chức quán triệt, tuyên truyền, phổ biến nội dung cơ bản của Luật cho cán bộ và nhân dân

Công tác quán triệt, phổ biến nội dung cơ bản của Luật PBGDPL cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, người lao động, Báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật, cán bộ, chiến sĩ các lực lượng vũ trang nhân dân được chú trọng thực hiện dưới nhiều hình thức đa dạng, phong phú, nhất là các hội nghị tập huấn, quán triệt hoặc tự nghiên cứu; công tác tuyên truyền, phổ biến Luật cho Nhân dân được chú trọng, nhất là qua hệ thống loa truyền thanh, các thiết chế ở cơ sở.

Nhờ thực hiện tốt công tác quán triệt, phổ biến, truyền thông nên đến nay, nhận thức về vị trí, vai trò, ý nghĩa của công tác PBGDPL và trách nhiệm được giao theo Luật của các cấp, các ngành và Nhân dân được nâng lên. Công tác PBGDPL đã và đang trở thành nhiệm vụ của toàn bộ hệ thống chính trị; bước đầu phát huy tinh thần trách nhiệm tự giác học tập, tìm hiểu pháp luật của cán bộ và Nhân dân, huy động các nguồn lực xã hội tham gia PBGDPL, góp phần quan trọng vào việc bảo đảm quyền được thông tin về pháp luật của Nhân dân.

Ngoài ra, sau mỗi lần kiện toàn Hội đồng phối hợp PBGDPL và Ban Thư ký giúp việc Hội đồng, Báo cáo viên, Tuyên truyền viên pháp luật, các Bộ, ngành, đoàn thể địa phương đều tổ chức quán triệt, phổ biến các quy định của Luật kết hợp với bồi dưỡng, tập huấn nghiệp vụ công tác PBGDPL, qua đó trực tiếp đưa Luật PBGDPL vào cuộc sống.

2. Về ban hành các văn bản hướng dẫn, triển khai thi hành Luật

Sau khi Luật PBGDPL được ban hành và có hiệu lực pháp luật, công tác ban hành các văn bản hướng dẫn, triển khai thi hành Luật được Chính phủ, bộ, ngành chú trọng với 03 nghị định của Chính phủ, 04 quyết định của Thủ tướng Chính phủ, 01 thông tư liên tịch của liên Bộ Tài chính - Tư pháp, 03 thông tư và 02 quyết định của Bộ trưởng Bộ Tư pháp, 03 thông tư và 01 quyết định của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng được ban hành (**Xem Phụ lục I**).

Đề định hướng công tác PBGDPL phát triển có trọng tâm, trọng điểm, bảo đảm quyền thông tin về pháp luật cho một số nhóm đối tượng, địa bàn, lĩnh vực đặc thù, Thủ tướng Chính phủ đã ký 02 quyết định ban hành Chương trình và các Đề án về PBGDPL¹; các bộ, ngành, đoàn thể, địa phương đã tích cực thực hiện. Hội đồng phối hợp PBGDPL Trung ương phối hợp ký 01 Chương trình phối hợp² và nhiều chương trình, kế hoạch phối hợp khác được ký kết giữa các bộ, ngành, đoàn thể Trung ương³. Một số bộ, ngành, đoàn thể⁴ và cấp ủy, chính quyền nhiều địa phương⁵ cũng đã ban hành các văn bản về PBGDPL nhằm nâng cao hiệu quả công tác PBGDPL phù hợp với lĩnh vực, địa bàn quản lý. Hằng năm, căn cứ vào yêu cầu nhiệm vụ và nhu cầu của xã hội, Hội đồng phối hợp PBGDPL các cấp, Bộ Tư pháp, các bộ, ngành, đoàn thể, địa phương đều ban hành Kế hoạch công tác PBGDPL, Kế hoạch thực hiện các Đề án về PBGDPL hoặc ban hành Kế hoạch tuyên truyền, phổ biến các văn bản luật mới được ban hành. Các văn bản đó cùng với các văn bản của Đảng đã tạo khuôn khổ chính trị - pháp lý điều chỉnh toàn diện các quan hệ xã hội phát sinh trong

¹ Quyết định số 409/QĐ-TTg ngày 09/4/2012 ban hành Chương trình hành động thực hiện Kết luận số 04-KL/TW ngày 19/4/2011 của Ban Bí thư Trung ương Đảng (khóa XI), Quyết định số 1133/QĐ-TTg ngày 15/7/2013 phê duyệt và tổ chức thực hiện các Đề án tại Quyết định số 409/QĐ-TTg.

² Chương trình phối hợp số 28-CTR/BCĐCCTPTW-HĐPHTW ngày 14/7/2015 về phối hợp thông tin tuyên truyền, phổ biến về chủ trương, nhiệm vụ cải cách tư pháp và hoạt động tư pháp giai đoạn 2015-2020.

³ Bộ Y tế. Trung ương Hội Nông dân Việt Nam ký Chương trình phối hợp số 479/CTR-BYT-HNDVN ngày 29/5/2015 về tuyên truyền, vận động nông dân bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe cộng đồng giai đoạn 2015-2020. Đài Truyền hình Việt Nam. Đài Tiếng nói Việt Nam và Thông tấn xã Việt Nam đã phối hợp với Ban Chỉ đạo Cải cách tư pháp Trung ương ký Chương trình phối hợp về tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến về cải cách tư pháp. Bảo hiểm Xã hội Việt Nam và Bộ Thông tin và Truyền thông đã ký kết Chương trình phối hợp 2388/CTR-BHXH-BTTTT ngày 30/6/2015 về tuyên truyền thực hiện chính sách pháp luật bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế giai đoạn 2015-2020... Bộ Tư pháp đã ký với Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bảo hiểm xã hội Việt Nam, Ủy ban Dân tộc các chương trình phối hợp thực hiện công tác pháp chế, trong đó có nội dung công tác PBGDPL.

⁴ Bộ Giao thông vận tải ban hành Quyết định số 129/QĐ-BGTVT ngày 15/01/2014 phê duyệt Kế hoạch xây dựng Thư viện tài liệu phục vụ công tác tuyên truyền về an toàn giao thông trên Trang thông tin điện tử của Bộ; Tổng Liên đoàn lao động Việt Nam ban hành Nghị quyết của Ban Chấp hành (khóa XI) về nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật trong công nhân, viên chức, lao động trong tình hình mới; Bộ Quốc phòng xây dựng Thông tư quy định về công tác PBGDPL trong Quân đội. Ủy ban Dân tộc ban hành Chương trình PBGDPL từ năm 2013-2016...

⁵ Hầu hết các Tỉnh ủy, Thành ủy đều ban hành văn bản để tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy Đảng đối với công tác PBGDPL; Hội đồng nhân dân cấp tỉnh cũng đã ban hành Nghị quyết về bảo đảm kinh phí cho công tác PBGDPL; Ủy ban nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc ban hành Kế hoạch số 6383/KH-UBND ngày 11/11/2014 triển khai thực hiện Nghị quyết số 07/2010/NQ-HĐND của Hội đồng nhân dân tỉnh về PBGDPL giai đoạn 2010-2015 năm 2015; Hậu Giang ban hành Quyết định số 09/2014/QĐ-UBND ngày 06/03/2014 quy định trách nhiệm của các cấp, các ngành, các cơ quan, đơn vị, tổ chức và cá nhân trong công tác PBGDPL trên địa bàn tỉnh; Ủy ban nhân dân tỉnh Nghệ An ban hành Kế hoạch số 596/KH-UBND ngày 05/11/2014 về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 13-CT/TW về tăng cường sự Lãnh đạo của cấp ủy Đảng đối với công tác tuyên truyền, PBGDPL trong giai đoạn hiện nay...

lĩnh vực PBGDPL, tạo lập khuôn khổ pháp lý cho bước chuyển mới, căn bản, từ tư duy triển khai thực hiện các Chương trình, Đề án sang tư duy chính trị - pháp lý, gắn với trách nhiệm, quyền, nghĩa vụ pháp lý theo luật định.

Trước yêu cầu của thực tiễn phát triển đất nước, để thể chế hóa đầy đủ chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về công tác PBGDPL, Bộ Tư pháp đã tham mưu, trình Thủ tướng Chính phủ bổ sung PBGDPL là một trong những chỉ tiêu của tiêu chí thành phần tiếp cận pháp luật trong Bộ Tiêu chí quốc gia về xã nông thôn mới giai đoạn 2016 – 2020 (Quyết định số 1980/QĐ-TTg ngày 17/10/2016) và Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2016 – 2020 (Quyết định số 1600/QĐ-TTg ngày 16/8/2016). Hiện nay Bộ Tư pháp đang chủ trì, phối hợp với các bộ, ngành, đoàn thể xây dựng, trình Thủ tướng Chính phủ ban hành Chương trình PBGDPL giai đoạn 2017 – 2021 và Đề án đổi mới công tác PBGDPL giai đoạn 2017 – 2021; nghiên cứu xây dựng và dự kiến sẽ ban hành theo thẩm quyền Bộ Tiêu chí đánh giá hiệu quả công tác PBGDPL. Các văn bản trên sau khi được ban hành sẽ góp phần hoàn thiện thể chế pháp lý điều chỉnh công tác PBGDPL trong phạm vi cả nước.

Hàng năm, Hội đồng phối hợp PBGDPL Trung ương, Bộ Tư pháp, các bộ, ngành, đoàn thể, chính quyền địa phương đều ban hành các văn bản hướng dẫn, chỉ đạo triển khai công tác PBGDPL, định hướng chủ đề, nội dung, hình thức PBGDPL; phân công, giao trách nhiệm cho cơ quan, tổ chức; hướng dẫn, chỉ đạo kiểm tra và tự kiểm tra gắn với sơ kết, tổng kết để tạo điều kiện cho bộ, ngành, Hội đồng các địa phương triển khai công tác PBGDPL được chủ động, đồng bộ, thống nhất.

3. Về củng cố, kiện toàn tổ chức bộ máy, cán bộ làm công tác phổ biến, giáo dục pháp luật; xây dựng, quản lý, sử dụng đội ngũ Báo cáo viên pháp luật và tuyên truyền viên pháp luật; tập huấn, bồi dưỡng nâng cao chất lượng nguồn nhân lực làm công tác phổ biến, giáo dục pháp luật

Thi hành Luật PBGDPL, công tác tổ chức bộ máy, cán bộ thực hiện chức năng quản lý nhà nước về PBGDPL đã được bộ, ngành, đoàn thể, địa phương quan tâm củng cố, kiện toàn cơ bản đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ. Các bộ, ngành, đoàn thể ở Trung ương, các cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân (UBND) đều giao tổ chức pháp chế làm đầu mối tham mưu, triển khai công tác PBGDPL liên quan đến ngành, lĩnh vực và cho cán bộ, công chức, viên chức thuộc phạm vi quản lý. UBND các cấp đã giao cho Sở Tư pháp, Phòng Tư pháp, Công chức tư pháp - hộ tịch là đầu mối tham mưu, giúp UBND và Chủ tịch UBND cùng cấp trong triển khai công tác PBGDPL tại địa phương. Phòng PBGDPL thuộc Sở Tư pháp được kiện toàn, bổ sung thêm biên chế để có đủ nguồn lực triển khai thực hiện các nhiệm vụ được giao (cả nước có 63 Phòng PBGDPL; mỗi Phòng đều bố trí công chức chuyên trách làm PBGDPL).

Hội đồng phối hợp PBGDPL các cấp (Trung ương, cấp tỉnh, cấp huyện) cũng được thành lập, củng cố, kiện toàn và triển khai hoạt động ngày càng hiệu quả, bám sát chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn được giao theo Quyết định số 27/2013/QĐ-TTg ngày 19/5/2013 của Thủ tướng Chính phủ. Hội đồng các cấp đã ban hành Quy chế hoạt động và phân công nhiệm vụ cho từng thành viên; thành lập Ban Thư ký giúp việc; thông qua Kế hoạch hoạt động hằng năm và cả nhiệm kỳ, đồng thời ban hành Kế hoạch, triển khai các hoạt động đã đề ra theo Kế hoạch công tác hằng năm. Trong trường hợp có sự thay đổi thành viên, cơ quan có thẩm quyền đều kịp thời củng cố, kiện toàn bổ sung để bảo đảm duy trì hoạt động thường xuyên, ổn định, liên tục. Hội đồng duy trì hoạt động thông qua các phiên họp định kỳ hoặc đột xuất, qua các đợt kiểm tra. Kế hoạch hoạt động của Hội đồng cấp dưới bám sát Kế hoạch hoạt động của Hội đồng cấp trên và Kế hoạch của Hội đồng Trung ương. Đến nay, thiết chế Hội đồng đã khẳng định vị trí, vai trò trong tư vấn, tham mưu giúp Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, UBND, Chủ tịch UBND cùng cấp thực hiện các nhiệm vụ được giao theo Luật PBGDPL, nhất là hoàn thiện thể chế, chính sách, định hướng chủ đề, nội dung, hình thức PBGDPL cần chú trọng thực hiện. Một số bộ, ngành, đoàn thể Trung ương (Bộ Công an, Bộ Giao thông - Vận tải, Bộ Giáo dục và Đào tạo...) và tại một số địa phương (Bà Rịa-Vũng Tàu, Khánh Hòa, Bắc Kạn...) vẫn tiếp tục duy trì hoặc thành lập mới Hội đồng ngành hoặc cấp xã để tư vấn, tham mưu giúp Thủ trưởng Bộ, ngành, đoàn thể, địa phương chỉ đạo, hướng dẫn, điều phối hoạt động, triển khai công tác PBGDPL thuộc phạm vi quản lý mặc dù Luật PBGDPL không bắt buộc phải thành lập (**Xem Phụ lục II**).

Đội ngũ Báo cáo viên, Tuyên truyền viên pháp luật được củng cố, kiện toàn, ngày càng phát triển cả về số lượng và chất lượng. Hoạt động quản lý, khai thác và sử dụng đội ngũ này được quan tâm và chú trọng hơn. Đội ngũ này đã tích cực hơn trong triển khai nhiệm vụ công tác PBGDPL thuộc phạm vi được giao kiêm nhiệm; thực sự trở thành lực lượng nòng cốt trong triển khai các hoạt động tuyên truyền, PBGDPL tại cơ quan, đơn vị và địa bàn cơ sở. Đến nay, cả nước có 28.263 Báo cáo viên pháp luật (Trung ương: 1.552; cấp tỉnh: 7.165; cấp huyện: 19.546) và 168.015 Tuyên truyền viên cấp xã (tăng 8.902 báo cáo viên pháp luật và 81.190 tuyên truyền viên pháp luật so với năm 2011). Một số ngành còn xây dựng, kiện toàn đội ngũ báo cáo viên pháp luật của ngành⁶ (**Xem phụ lục III**).

Công tác bồi dưỡng, tập huấn nghiệp vụ, kỹ năng PBGDPL và cập nhật kiến thức pháp luật mới được ngành Tư pháp và các bộ, ngành, đoàn thể, địa

⁶ Đặc biệt trong Quân đội nhân dân và Công an nhân dân (riêng Công an nhân dân có 587 báo cáo viên cấp tỉnh, 805 báo cáo viên cấp huyện).

phương chú trọng hơn, chất lượng được nâng lên⁷. Hàng năm, Bộ Tư pháp đều tổ chức 02-03 hội nghị tập huấn kiến thức pháp luật và kỹ năng PBGDPL cho Báo cáo viên pháp luật Trung ương, 02-03 Hội nghị cho Lãnh đạo Sở Tư pháp, Phòng PBGDPL. Sở Tư pháp, Phòng Tư pháp cũng đã tham mưu UBND cùng cấp tổ chức hàng chục Hội nghị quán triệt, phổ biến các Luật, Pháp lệnh mới ban hành gắn với kỹ năng PBGDPL. Nội dung tập huấn chú trọng công tác quản lý nhà nước về PBGDPL gắn với đối thoại, tháo gỡ và giải đáp vướng mắc, bất cập, những vấn đề mới nảy sinh từ thực tiễn; một số kỹ năng PBGDPL mới. Ngoài ra, trong khuôn khổ các Đề án về PBGDPL, hàng năm, Bộ Tư pháp, Sở Tư pháp còn hỗ trợ tổ chức hàng chục lớp tập huấn kiến thức pháp luật, kỹ năng PBGDPL cho cán bộ, công chức, báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật của Bộ, ngành, các cơ quan chuyên môn thuộc UBND cấp tỉnh, cấp huyện.

4. Triển khai Ngày Pháp luật nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Bám sát nhiệm vụ được giao và ý kiến tư vấn, định hướng của Hội đồng Trung ương, hàng năm Bộ Tư pháp đều ban hành Công văn chỉ đạo, hướng dẫn triển khai các hoạt động hưởng ứng Ngày Pháp luật Việt Nam trong cả nước và ban hành Kế hoạch thực hiện trong ngành Tư pháp. Tổ chức pháp chế các bộ, ngành, đoàn thể Trung ương, Sở Tư pháp, Phòng Tư pháp đã tham mưu, trình Thủ trưởng bộ, ngành, đoàn thể Trung ương, UBND cùng cấp ban hành Kế hoạch tổ chức Ngày Pháp luật trong cơ quan, đơn vị trực thuộc, địa bàn quản lý hoặc có Công văn hướng dẫn các sở, ngành, các huyện, thị xã, thành phố tổ chức triển khai thực hiện. Có thể khẳng định, kể từ năm 2013 đến nay, Ngày Pháp luật Việt Nam đã được các bộ, ngành, đoàn thể, địa phương triển khai đồng bộ, rộng khắp trên cả nước với nhiều hình thức phong phú, đa dạng; thực sự trở thành sự kiện chính trị, pháp lý mang tính xã hội rộng lớn, góp phần nâng cao ý thức của cán bộ, Nhân dân trong sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật; khơi dậy trong mọi người dân Việt Nam ý thức về trách nhiệm, đề cao giá trị pháp luật trong Nhà nước pháp quyền, hướng thái độ xử sự đúng pháp luật, tuân thủ, chấp hành Hiến pháp và pháp luật (**Xem Phụ lục IV**). Trong đó, một số bộ, ngành, đoàn thể đã thực hiện tốt như: Tư pháp, Quốc phòng, Công an, Công Thương, Tài chính, Giao thông Vận tải, Tài nguyên và Môi trường, Nội vụ; Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Tổng Liên đoàn lao động Việt Nam, Hội Luật gia Việt Nam, Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam; Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Liên đoàn Luật sư Việt Nam...⁸.

⁷ Năm 2015 cấp tỉnh có 3.729 (chiếm 56,99%), cấp huyện có 14.744 (chiếm 87,69%) và cấp xã có 71.621 (chiếm 47,31%) được bồi dưỡng kiến thức pháp luật mới, kỹ năng PBGDPL. Năm 2016 cấp trung ương 742 (chiếm 47,8%); cấp tỉnh 5.664 (chiếm 79,1%); cấp huyện 13.442 (chiếm 68,78%); cấp xã 106.235 (chiếm 63,26%).

⁸ Bộ Quốc phòng, Bộ Công an tổ chức Lễ mittinh hưởng ứng Ngày Pháp luật và tổng kết cuộc thi tìm hiểu Hiến pháp. Các đơn vị của Bộ Quốc phòng tổ chức Ngày Pháp luật Việt Nam dưới hình thức sân khấu hóa, đa dạng về nội dung và hình thức: các tiết mục văn nghệ, thi hiểu biết về pháp luật, giao lưu với khán giả... Bộ Tài chính tập trung vào nhiệm vụ xây dựng văn bản: đảm bảo chất lượng, đúng tiến độ các dự án luật: hoàn thành dứt điểm các văn bản quy phạm pháp luật quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành Luật Thuế tiêu thụ đặc biệt, Luật Ngân sách

Chủ đề của Ngày Pháp luật bám sát các sự kiện chính trị, pháp lý của đất nước⁹. Nội dung hưởng ứng Ngày Pháp luật gắn với tuyên truyền, phổ biến các luật, pháp lệnh mới; giáo dục ý thức tuân thủ, chấp hành pháp luật, phát huy tinh thần tự giác học tập, tìm hiểu pháp luật của cán bộ và Nhân dân; công tác xây dựng, thi hành và bảo vệ pháp luật. Các hình thức hưởng ứng bao gồm: Duy trì Ngày Pháp luật tài chính hằng năm 28/8 (Bộ Tài chính); tập trung rà soát chương trình xây dựng văn bản đề đẩy nhanh tiến độ soạn thảo theo tiến độ; đẩy mạnh hỗ trợ pháp lý cho doanh nghiệp; tổ chức đối thoại giải đáp chính sách, tháo gỡ vướng mắc cho doanh nghiệp (Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội); rà soát, đề xuất đơn giản hóa thủ tục hành chính; thông tin tuyên truyền lưu động, tổ chức tọa đàm, hội thảo quán triệt văn bản luật mới trong cơ quan, đơn vị (Bà Rịa-Vũng Tàu, Bắc Kạn...); biên soạn, phát hành tập san, tài liệu đăng tải trên sóng phát thanh - truyền hình, Trang thông tin điện tử (Bạc Liêu, Nghệ An, Hà Tĩnh...) hoặc gắn với tổng kết các Cuộc thi tìm hiểu pháp luật (Hà Tĩnh, Thanh Hóa, Hà Nội) hoặc lồng ghép quán triệt, phổ biến, tập huấn nghiệp vụ PBGDPL (Thái Nguyên, Ninh Bình, Bắc Kạn...). Mô hình Ngày hội pháp luật dưới hình thức sân khấu¹⁰ được duy trì, nhân rộng, thực sự là ngày hội của người lao động và người sử dụng lao động (tp. Hồ Chí Minh, Bình Dương). Có nơi tổ chức Lễ mít tinh (Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam, Bắc Kạn, Phú Yên, Long An, Sóc Trăng, Quảng Trị...), điều hành hưởng ứng (Quảng Ngãi...), tổ chức Chương trình nghệ thuật với nhiều bài hát về pháp luật (Hà Giang); tổ chức Tọa đàm (Cao Bằng, Nam Định, Hà Nam...) hoặc gắn với “phong trào toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư, “Xây dựng nông thôn mới” (Kon Tum), tổ chức lồng ghép với việc tổ chức Ngày Đại đoàn kết tại khu dân cư (Phú Thọ); các địa phương (Bạc Liêu, Hà Nội...) còn duy trì sinh hoạt Ngày pháp luật hàng tháng, lồng ghép vào các buổi sinh hoạt của đơn vị, các phong trào “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” (Lai Châu, Hà Nam, Gia Lai). Đặc biệt, năm 2014-2015 và năm 2016, Lễ hưởng ứng Ngày Pháp luật được gắn với Lễ phát động, hưởng ứng Cuộc thi viết Tìm hiểu Hiến pháp và Hội thi Hòa giải viên giỏi toàn quốc lần thứ III thu hút đông đảo cán bộ,

---

nhà nước. Bộ Công Thương, Bộ Tài nguyên và Môi trường, Trung ương Hội Luật gia Việt Nam... tổ chức Lễ mít tinh hưởng ứng Ngày Pháp luật. Bộ Giao thông Vận tải đã tổ chức tuyên truyền các khẩu hiệu trên Cổng thông tin điện tử về Ngày Pháp luật: In ấn, treo pa-nô, áp phích, băng rôn, khẩu hiệu về Ngày pháp luật khuôn viên cơ quan trong tuần lễ cao điểm. Liên đoàn Luật sư Việt Nam tổ chức nhiều hoạt động tư vấn pháp luật miễn phí...

⁹ Năm 2013: “Toàn dân xây dựng, thi hành và bảo vệ Hiến pháp vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”; năm 2014: “Toàn dân tích cực tìm hiểu và nghiêm chỉnh thực hiện Hiến pháp và pháp luật vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”; năm 2015: “Thực hiện Hiến pháp và pháp luật góp phần xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN: bảo vệ quyền con người, quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân” và năm 2016: “Nâng cao năng lực xây dựng, thực thi pháp luật; giáo dục ý thức tôn trọng, tuân thủ và nghiêm chỉnh chấp hành pháp luật; tạo môi trường thuận lợi cho sản xuất kinh doanh; phát huy dân chủ, bảo vệ quyền con người, quyền công dân”.

¹⁰ Thu hút gần 2.000 người lao động, người sử dụng lao động với các hoạt động như: sinh hoạt hưởng ứng Ngày Pháp luật Việt Nam; chương trình sân khấu hóa với các tiết mục văn nghệ, tiểu phẩm tuyên truyền pháp luật, thi đố vui pháp luật; tư vấn pháp luật, hướng dẫn tra cứu pháp luật, cung cấp văn bản pháp luật miễn phí.

Nhân dân tham gia, thực sự trở thành Ngày hội tôn vinh Hiến pháp, pháp luật, giáo dục ý thức thượng tôn pháp luật cho mọi người trong xã hội...

5. Về nội dung và hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật

Sau 03 năm thi hành Luật PBGDPL cho thấy, nội dung PBGDPL rất đa dạng, phong phú. Trong đó chủ yếu vẫn tập trung vào cung cấp thông tin về pháp luật gắn với tuyên truyền, phổ biến quy định của Hiến pháp, quán triệt nội dung, tinh thần của các văn bản luật mới có phạm vi điều chỉnh rộng lớn; các chế độ, chính sách, quy định mới ban hành hoặc được sửa đổi, bổ sung, thay thế; các hành vi bị nghiêm cấm và chế tài xử lý; quyền, nghĩa vụ của các chủ thể. Một số nơi đã chú trọng hơn đến tuyên truyền, phổ biến, giáo dục ý thức tôn trọng và chấp hành pháp luật; ý thức bảo vệ pháp luật; lợi ích của việc chấp hành pháp luật; gương người tốt, việc tốt trong thực hiện pháp luật.

Qua theo dõi cho thấy, nhiều bộ, ngành, đoàn thể, địa phương chú trọng triển khai thi hành các luật, pháp lệnh mới được thông qua hoặc tuyên truyền, phổ biến bám sát những sự kiện chính trị của đất nước như: Bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2011-2016; Đại hội Đảng các cấp tiến tới Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng...; triển khai các chính sách, pháp luật, quy định mới; các quan điểm, chính sách mới trong dự thảo văn bản luật; những vấn đề dư luận xã hội quan tâm hoặc cần định hướng dư luận; nội dung các điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên, các thỏa thuận quốc tế; chủ trương, quan điểm, chính sách về xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật, cải cách hành chính; cải cách tư pháp và hoạt động tư pháp...

Dựa trên các hình thức PBGDPL được quy định trong Luật PBGDPL, các bộ, ngành đã đa dạng hóa các hình thức, mô hình, biện pháp PBGDPL sát thực hơn với thực tiễn cuộc sống. Bên cạnh các hình thức truyền thống như họp báo, ra thông cáo báo chí, tổ chức Hội nghị quán triệt, phổ biến, nhiều mô hình hay, cách làm sáng tạo, hiệu quả mang lại hiệu ứng tích cực đã được xây dựng và nhân rộng (như mô hình Ngày Pháp luật, Hội thi Hòa giải viên giỏi toàn quốc; thi tìm hiểu pháp luật; Ngày Hội Pháp luật, Ngày Hội an toàn giao thông...). Các hình thức PBGDPL truyền thống được duy trì, đẩy mạnh: **(Xem Phụ lục V)**.

- Phổ biến pháp luật trực tiếp tiếp tục được sử dụng rộng rãi, nhất là qua hội nghị, hội thảo, tọa đàm, các lớp tập huấn và một số hoạt động khác (từ năm 2012 đến năm 2016 cả nước đã tổ chức được 5.645.331 cuộc phổ biến pháp luật trực tiếp cho 301.586.586 lượt người). Điểm mới của các lớp tập huấn, các buổi tuyên truyền cho từng đối tượng đã đánh giá thực trạng và nhu cầu trước và sau khi thực hiện; tăng cường trao đổi, đối thoại chính sách, pháp luật giữa cơ quan quản lý nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội với người dân¹¹.

¹¹ Tổng Cục thuế, Tổng Cục Hải quan (Bộ Tài chính), Bộ Giao thông vận tải, Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam...

- Các chuyên trang, chuyên mục pháp luật trên các loại báo chí Trung ương được cải tiến, tăng về số lượng, cách trình bày hấp dẫn dưới nhiều dạng hỏi - đáp, tình huống, tiểu phẩm, phóng sự, giới thiệu văn bản, nghiên cứu trao đổi với nội dung thiết thực. Trong 03 năm 2014-2016, Bộ, ngành Trung ương đã tổ chức tuyên truyền được 2.677.911 tin, bài; 3.436.287 phóng sự đăng tải và phát sóng trên các chuyên trang, chuyên mục pháp luật, đài truyền hình, đài truyền thanh, điển hình như: Chương trình “Vì an ninh Tổ quốc” trên VTV1; Chương trình Tòa tuyên án trên VTV6; “Pháp luật và cuộc sống”, “An ninh và cuộc sống” trên VTV2; Chương trình “Vì an ninh Tổ quốc”, “Bản tin pháp luật”, “Quốc hội với cử tri” trên VOV1; Chuyên mục “Văn hóa giao thông”, “Các vấn đề xã hội” trên VOVT, Báo Pháp luật Việt Nam...; tổ chức các diễn đàn trao đổi, tọa đàm về chính sách và dự thảo chính sách; thông tin về thực tiễn tình hình thi hành pháp luật, gương người tốt, việc tốt trong chấp hành pháp luật¹².

- Tài liệu PBGDPL đã được biên soạn theo hướng phù hợp hơn với nhu cầu của từng nhóm đối tượng, địa bàn, đáp ứng tính thời sự và yêu cầu phổ biến pháp luật trong từng giai đoạn. Trong 03 năm (2014-2016), các bộ, ngành, đoàn thể Trung ương đã biên soạn, phát hành 5.405.393 bản tài liệu các loại. Ngoài sách hỏi đáp, sách chuyên đề, sổ tay pháp luật, sách nghiệp vụ, tờ gấp, đề cương giới thiệu luật, các bộ, ngành đã biên soạn, phát hành nhiều sách song ngữ Việt – tiếng nước ngoài, Việt – tiếng dân tộc thiểu số, đĩa hình, đĩa tiếng pháp luật. Hình thức thi tìm hiểu pháp luật cũng được chú trọng với 454 cuộc thi được tổ chức tại trung ương và 27.875 cuộc thi được tổ chức tại địa phương trong năm 2014 và 2015. Nhiều bộ, ngành đã tổ chức thi bằng hình thức sân khấu; tổ chức thi trắc nghiệm, thi vấn đáp, thi trên mạng¹³. Ngoài ra, một số hình thức PBGDPL mới, có hiệu quả cũng được áp dụng cho phù hợp với thực tiễn cuộc sống, nhất là gắn với ứng dụng công nghệ thông tin như: Giải đáp pháp luật qua thư điện tử, gửi ý kiến giải đáp qua đường bưu điện và thực hiện các buổi giao lưu trực tuyến trên mạng Internet¹⁴; tổ chức các Cuộc thi tìm hiểu pháp luật với nhiều hình thức¹⁵; lồng ghép trong sinh hoạt tổ chức đoàn thể (Ngân hàng Nhà nước Việt Nam); giải đáp vướng mắc của doanh nghiệp và người dân trên Cổng thông tin điện tử, qua điện thoại (Bộ Tài chính); tổ chức đối thoại chính sách, pháp luật¹⁶. Bộ Quốc phòng đưa việc học tập pháp luật vào chương trình giáo

¹² Đài Truyền hình Việt Nam. Đài Tiếng nói Việt Nam. Thông tấn xã Việt Nam và một số phương tiện khác.

¹³ Trung ương Hội Nông dân Việt Nam phối hợp cùng VTC Game và các nhà phát hành game online tại Việt Nam phát động "Cuộc thi Tìm hiểu pháp luật trên Internet - Đồng hành cùng người dân nông thôn và đồng bào dân tộc thiểu số xây dựng nông thôn mới".

¹⁴ Bộ Tài nguyên và Môi trường. Bộ Tài chính. Bộ Công Thương. Bộ Giao thông Vận tải....

¹⁵ Bảo hiểm xã hội Việt Nam tổ chức Cuộc thi “Sáng kiến cải cách thủ tục hành chính và giao dịch điện tử trong lĩnh vực bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế”. Ủy ban Dân tộc phối hợp với Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam tổ chức cuộc thi trực tuyến tìm hiểu Hiến pháp, pháp luật trên Cổng Thông tin điện tử của Ủy ban Dân tộc.

¹⁶ Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam tổ chức đối thoại chính sách cho phụ nữ tại các tỉnh giáp biên; Bộ Tài chính (Tổng cục Thuế. Tổng Cục Hải quan); Bộ Giao thông vận tải thường xuyên tổ chức đối thoại chính sách với doanh nghiệp và người dân liên quan đến lĩnh vực quản lý.

dục chính trị trong toàn quân; tổ chức học tập mỗi ngày một câu hỏi pháp luật, mỗi tuần học một điều luật. Tổng Liên đoàn lao động Việt Nam thành lập, phát triển hơn 3.000 Tổ công nhân tự quản thực hiện tư vấn lưu động thường xuyên tại doanh nghiệp, PBGDPL thông qua hệ thống loa truyền thanh, bảng tin nội bộ... Liên đoàn luật sư Việt Nam, Đoàn Luật sư các tỉnh, thành phố tư vấn pháp luật, trợ giúp pháp lý miễn phí nhân dịp Ngày truyền thống luật sư Việt Nam 10/10... Ủy ban An toàn giao thông quốc gia đã triển khai thực hiện tốt Ngày Hội an toàn giao thông tại các khu vực đại diện cho các vùng miền trong cả nước, qua đó tăng cường các hoạt động thông tin, truyền thông các quy định pháp luật về giao thông đường bộ, đường thủy, đường sắt, nhất là những hậu quả do vi phạm pháp luật về giao thông gây ra.

- Hệ thống cơ sở dữ liệu pháp luật được quan tâm đầu tư xây dựng, được xác định là một trong nội dung quan trọng trên Cổng thông tin điện tử của Quốc hội, Chính phủ và của Bộ, ngành; được nhiều cán bộ, công chức, viên chức, tổ chức, doanh nghiệp và người dân khai thác, sử dụng¹⁷. Sau khi Nghị định số 52/2015/NĐ-CP ngày 28/5/2015 của Chính phủ được ban hành, cơ sở dữ liệu quốc gia về pháp luật đã đi vào hoạt động, cung cấp chính xác, kịp thời văn bản phục vụ nhu cầu quản lý nhà nước, phổ biến pháp luật, nghiên cứu, tìm hiểu, áp dụng và thi hành pháp luật của cơ quan, tổ chức, cá nhân.

- Mô hình tủ sách pháp luật đã có bước phát triển mới; đa dạng, phong phú hơn, phát triển mạnh mẽ¹⁸, bên cạnh tủ sách pháp luật được xây dựng tại 100% đơn vị cấp xã, đến nay, đã phát triển và nhân rộng nhiều mô hình tủ sách pháp luật có hiệu quả khác, tạo được nhiều “kênh” tuyên truyền pháp luật cho cán bộ, nhân dân như: Tủ sách, ngăn sách pháp luật tại điểm Buu điện - Văn hóa xã; tủ sách, ngăn sách pháp luật tại hệ thống thư viện công cộng; tủ sách, ngăn sách pháp luật tại Đoàn biên phòng; tủ sách, ngăn sách pháp luật trong cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp, trường học; tủ sách, túi sách pháp luật lưu động tại các vùng dân tộc, tôn giáo và xã hội hóa công tác này với mô hình ngăn sách, túi sách tại các làng, ấp, khóm, khu dân cư văn hóa, giỏ sách pháp luật tại khu công nghiệp.

Hiện nay, tất cả các địa phương cấp tỉnh đều đã xây dựng các trang thông tin điện tử (Website); nhiều Ủy ban nhân dân cấp huyện và một số Ủy ban nhân dân cấp xã đã có Website cung cấp văn bản pháp luật miễn phí. Các địa phương đã có nhiều tìm tòi, sáng tạo áp dụng một số hình thức mới, hiệu quả. như: Lồng ghép PBGDPL với phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”, thanh niên tình nguyện...; lựa chọn nội dung pháp luật phù hợp đưa vào hương ước, qui ước; ứng dụng công nghệ thông tin trong PBGDPL (xây dựng, duy trì Cổng Thông tin điện tử (Hà Nội, tỉnh Hà Tĩnh, Khánh Hòa, Quảng

¹⁷ Có 31 Sở Tư pháp và 11 UBND tỉnh thực hiện trích xuất thông tin văn bản quy phạm pháp luật từ Cơ sở dữ liệu quốc gia về Cổng trang thông tin điện tử của mình

¹⁸ Năm 2006, cả nước có 12.511 Tủ sách pháp luật ở cấp xã. ở thôn. bản (năm 2006, có 10.876 cấp xã; năm 2013, cả nước có 37.566 tủ sách pháp luật các loại, thu hút được 1.434.860 lượt người đọc.

Nam); tổ chức Hội nghị trực tuyến với cấp huyện (Thanh Hóa, Cao Bằng); thực hiện chương trình tư vấn pháp luật trực tiếp trên sóng phát thanh (Vĩnh Long, Bến Tre, Đồng Tháp...); mô hình “Vận động nông dân chấp hành pháp luật về vệ sinh, an toàn thực phẩm trong sản xuất, chế biến lương thực, thực phẩm” (Hội Nông dân tỉnh Lâm Đồng, Hải Dương, Tiền Giang, Thái Bình); tổ chức đối thoại chính sách, pháp luật với doanh nghiệp trên địa bàn¹⁹. Một số địa phương tổ chức lồng ghép phổ biến pháp luật trong tiếp xúc cử tri của đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân (Lạng Sơn...); chiếu phim lưu động có lồng ghép PBGDPL (Lâm Đồng); xây dựng các chuyên mục pháp luật trên sóng phát thanh, truyền hình bằng tiếng Việt và tiếng K’ho; lồng ghép tuyên truyền pháp luật thông qua sinh hoạt chi bộ (Vĩnh Phúc); mô hình quán cà phê với pháp luật (Cần Thơ, Đồng Tháp); lắp đặt loa truyền thanh tại các ngã tư thông tin về pháp luật (Hà Nội); tư vấn pháp luật trực tiếp trên sóng phát thanh (Vĩnh Long, Bến Tre, Đồng Tháp...); tổ chức lễ hội truyền thống lồng ghép PBGDPL (Bình Định); phổ biến pháp luật trong chùa Khmer (Sóc Trăng). Tỉnh Cà Mau đã tổ chức hoạt động “Truyền thông pháp luật tại cộng đồng” lồng ghép các hoạt động văn hóa, văn nghệ với tuyên truyền, phổ biến pháp luật; gắn với một sự kiện ở địa phương và triển khai văn bản pháp luật để định hướng dư luận. Nhiều hình thức PBGDPL khá hiệu quả thu hút sự tham gia của đông đảo cán bộ, Nhân dân như: Cuộc thi Rung chuông vàng (Phú Yên, Nghệ An); phiên tòa giả định tại các trường cấp 3 (Phú Yên, Gia Lai, Đồng Tháp); thi hái hoa dân chủ (Đắk Nông); tổ chức thi tìm hiểu pháp luật qua Báo điện tử (Báo Kinh tế và Đô thị), Trang thông tin điện tử tuyên truyền, phổ biến pháp luật (Hà Nội); cổng thông tin điện tử (Ủy ban dân tộc); mạng xã hội Facebook (Đồng Tháp); mạng di động 1080 (Khánh Hòa); thành lập trang tin pháp luật (Đà Nẵng, Hậu Giang); tổ chức diễn đàn “mỗi tuần một câu hỏi một đáp án” (Cao Bằng); “Ngày pháp luật hàng tháng” (Hội liên hiệp phụ nữ Việt Nam) hoặc tổ chức giao lưu trực tuyến giữa các chuyên gia, nhà quản lý tại cơ quan báo chí (Hà Nội); tuyên truyền qua đối thoại, trả lời, tư vấn của các cơ quan quản lý nhà nước có liên quan với người dân về một chủ đề hoặc qua giải quyết trực tiếp vụ việc (Ninh Bình); chương trình “Dân hỏi - Thủ trưởng sở, ban, ngành trả lời” (Phú Yên)...

Hoạt động PBGDPL còn được lồng ghép qua các thiết chế ở cơ sở, kết hợp tư vấn pháp luật qua các đội, nhóm nòng cốt vận động nhân dân chấp hành pháp luật (Hậu Giang); xây dựng quy ước dòng họ, nhà thờ, nhà chùa, thôn, ấp, cụm dân cư để giáo dục và xử lý người vi phạm pháp luật (Bà Rịa-Vũng Tàu, Bắc Giang, Hà Nội); ký cam kết không vi phạm pháp luật (Lạng Sơn); thành lập “địa chỉ tin cậy” chuyên tư vấn pháp luật tại cơ sở (Phú Yên); xây dựng điểm tập hợp tôn giáo, dân tộc làm nơi giao lưu học tập pháp luật (Tuyên Quang); hệ thống điểm truyền tin thôn bản (Hà Giang); qua các điểm sinh hoạt giải trí mô hình

¹⁹ Cục thuế Quảng Bình. Thái Bình. Lào Cai. Hải Dương. Đà Nẵng. Hà Giang. Quảng Ninh. Yên Bái...

“Ngày pháp luật cộng đồng” và “Quán cà phê pháp luật” (Cần Thơ, Tây Ninh); “Tổ tư vấn pháp luật” Đồn Biên phòng (Bộ Quốc phòng); “Tổ phụ nữ trợ giúp pháp lý” tại các xã diêm vùng dân tộc Khmer (An Giang); “Tổ tự quản nhà trợ công nhân” tại khu vực có nhiều công nhân (Bình Dương); kết hợp tư vấn pháp luật, giải quyết đơn thư, hòa giải ở cơ sở qua các trung tâm tư vấn (Hội liên hiệp phụ nữ Việt Nam tại thành phố Hồ Chí Minh, Quảng Bình, Quảng Ngãi) hoặc PBGDPL gắn với sinh hoạt hàng ngày của người dân như: qua các phiên chợ vùng cao (Hội Nông dân Việt Nam, Hà Giang); tại các buổi sinh hoạt khu dân cư, buổi họp khu phố (Bạc Liêu); lồng ghép vào các lễ hội truyền thống của địa phương (Bà Rịa-Vũng Tàu); họp từng tộc họ của đồng bào dân tộc Chăm (Ninh Thuận); lồng ghép hoạt động văn nghệ truyền thống đờn ca tài tử (Tiền Giang); lồng ghép, gắn với các cuộc vận động “Đại đoàn kết toàn dân” (Phú Thọ); “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”; xây dựng “Gia đình văn hóa”, “Khóm, ấp văn hóa”; “Mỗi tuần một điều luật” (Bắc Ninh)...

6. Công tác giáo dục pháp luật trong nhà trường

Hàng năm, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Tư pháp, chính quyền địa phương đều chỉ đạo, hướng dẫn triển khai công tác PBGDPL trong các nhà trường, cả hoạt động giáo dục chính khóa và hoạt động ngoại khóa ngoài giờ lên lớp, gắn với thực hiện Đề án 1928 về nâng cao chất lượng công tác PBGDPL trong nhà trường. Bộ đã chỉ đạo rà soát nội dung, chương trình, giáo trình, tài liệu theo tinh thần đổi mới Chương trình giáo dục; xác định những nội dung cần sửa đổi, bổ sung, cập nhật, biên soạn lại cho phù hợp với Hiến pháp 2013 và các văn bản luật mới ban hành; chỉnh lý, tái bản kịp thời phục vụ năm học mới. Bộ cũng đã có nhiều giải pháp để kiện toàn đội ngũ giáo viên dạy môn đạo đức, giáo dục công dân, giảng viên dạy môn học pháp luật; tổ chức lấy ý kiến cán bộ quản lý giáo dục, công chức, viên chức, nhà giáo, các chuyên gia, nhà khoa học, sinh viên các cơ sở giáo dục đại học về dự thảo các văn bản luật có liên quan; kết hợp giáo dục chính khóa với các hoạt động ngoại khóa, ngoài giờ lên lớp; lồng ghép PBGDPL thông qua các tiết học, hoạt động sinh hoạt dưới cờ và nhiều hoạt động khác; tổ chức tập huấn, bồi dưỡng kỹ năng PBGDPL cho đội ngũ giáo viên và những người làm công tác quản lý giáo dục và đào tạo; tổ chức các hoạt động hưởng ứng Ngày Pháp luật, các cuộc thi tìm hiểu pháp luật...

Chương trình giáo dục phổ thông mới đã được ban hành, trong đó các nội dung pháp luật được chuẩn hóa ở môn học Giáo dục công dân và tích hợp ở một số môn học khác. Ngành Giáo dục - Đào tạo đã phối hợp với ngành Tư pháp và các bộ, ngành hữu quan thực hiện chuẩn hoá chương trình giáo dục công dân ở bậc giáo dục phổ thông và chương trình giảng dạy pháp luật ở bậc đại học; chỉnh lý, biên soạn các tài liệu, sách giáo khoa giảng dạy pháp luật chính khoá. Hoạt động lên lớp ngoài giờ đã có những cải tiến về nội dung và cách làm để gắn việc học pháp luật với thực tiễn thi hành pháp luật, gây hứng thú cho người học.

Định kỳ hằng năm, Bộ Tư pháp, Bộ Giáo dục và Đào tạo, chính quyền địa phương đã tổ chức các Hội nghị tập huấn kiến thức pháp luật, kỹ năng PBGDPL cho giảng viên, giáo viên dạy môn pháp luật, giáo dục công dân, cán bộ quản lý giáo dục (Ninh Bình, Bà Rịa-Vũng Tàu); tổ chức Tọa đàm giải pháp nâng cao chất lượng công tác PBGDPL trong nhà trường đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo phát trên VTV2; phối hợp với Bộ Giáo dục và Đào tạo rà soát, đánh giá các nội dung giáo dục pháp luật trong chương trình, sách giáo khoa môn Đạo đức, môn Giáo dục công dân; môn pháp luật đại cương. Lãnh đạo hai Bộ đã ký kết Chương trình phối hợp về công tác pháp chế giai đoạn 2015-2020, trong đó có phối hợp trong công tác PBGDPL và xác định Kế hoạch hằng năm triển khai thực hiện. Đây là cơ sở pháp lý quan trọng để tăng cường hơn nữa sự phối hợp giữa Bộ Tư pháp với Bộ Giáo dục và Đào tạo trong triển khai công tác PBGDPL nói chung, công tác giáo dục pháp luật trong nhà trường nói riêng. Nhiều Bộ, ngành đã có văn bản chỉ đạo các cơ sở giáo dục trực thuộc triển khai các hoạt động PBGDPL theo đúng tinh thần của Luật PBGDPL²⁰.

Ở địa phương, thực hiện Chương trình PBGDPL ngoại khóa cho học sinh, sinh viên trong trường đại học, cao đẳng, trung cấp chuyên nghiệp giai đoạn 2013-2016 của Bộ Giáo dục và Đào tạo, nhiều hình thức PBGDPL trong các cơ sở giáo dục được tổ chức triển khai có hiệu quả như: mô hình “Tiết pháp luật” (tại Thủ Thừa; Vĩnh Hưng, Long An)²¹; Tổ PBGDPL nhà trường, Ngày giáo dục pháp luật²²; tổ chức PBGDPL qua sinh hoạt chào cờ đầu tuần; qua hệ thống phát thanh trường học; tổ chức Hội thi cấp tỉnh “Học sinh trung học phổ thông tìm hiểu về pháp luật” (Sóc Trăng); Hội thi hùng biện “Câu chuyện tình huống đạo đức và pháp luật” dành cho học sinh trung học phổ thông (Quảng Nam); Hội thi “Rung chuông vàng”, “Phiên tòa giả định” (Phú Yên); thành lập phòng tư vấn học đường và tổ tư vấn cho học sinh, sinh viên tại các cơ sở giáo dục (Bà Rịa-Vũng Tàu); tổ chức cho giáo viên và học sinh đi thực tế, dự phiên tòa xét xử vụ án trẻ vị thành niên phạm tội, xem phim tư liệu (Vĩnh Phúc); phát động giáo viên viết đề tài, sáng kiến kinh nghiệm dạy môn pháp luật, đạo đức, giáo dục công dân (Lạng Sơn), giao cán bộ thư viện tại một số trường học tổ chức đọc và giới thiệu đầu sách, tuyên truyền về tài liệu PBGDPL để thu hút cán bộ, giáo viên, học sinh mượn đọc, nghiên cứu (Bắc Kạn), thành lập “Câu lạc bộ những người yêu thích môn học pháp luật” (Đại học Thái Bình); triển khai ký cam kết đảm bảo an toàn giao thông, cam kết đội mũ bảo hiểm đạt chuẩn; xây dựng, khai thác tủ sách pháp luật trong nhà trường; cấp phát tờ gấp pháp luật...

²⁰ Bộ Quốc phòng, Thanh tra Chính phủ, Bộ Tư pháp, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Đài Tiếng nói Việt Nam...

²¹ Định kỳ hằng tháng, Phòng Tư pháp thống nhất với Ban Giám hiệu các Trường THCS, THPT về nội dung, thời gian và phân công báo cáo viên pháp luật thực hiện báo cáo trong “Tiết pháp luật” vào buổi chào cờ đầu tuần của tháng

²² Căn Thơ có 408 Tổ PBGDPL: chọn 01 ngày trong tháng là Ngày giáo dục pháp luật.

7. Công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho đối tượng đặc thù

Nhiều địa phương đã xây dựng, ban hành văn bản để tăng cường công tác PBGDPL cho thanh niên lao động tự do, thanh niên lao động trong các khu công nghiệp, ở nông thôn hoặc vi phạm pháp luật²³; đồng bào dân tộc thiểu số²⁴. Hoặc lồng ghép thực hiện trong Đề án “Tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho người dân nông thôn và đồng bào dân tộc thiểu số giai đoạn 2013-2016”; Đề án “Tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho người lao động và người sử dụng lao động; Đề án “Tăng cường công tác PBGDPL nhằm nâng cao ý thức pháp luật cho thanh thiếu niên”... Một số địa phương đã ký kết Chương trình phối hợp PBGDPL cho các đối tượng đặc thù giai đoạn 2015-2016 giữa Sở Tư pháp với Công an tỉnh, Sở Lao động - Thương binh và Xã hội, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Hội Nông dân, Hội Liên hiệp phụ nữ (Hậu Giang, Bắc Kạn...); ban hành và thực hiện Đề án, Kế hoạch PBGDPL cho người dân ở vùng dân tộc thiểu số, miền núi, vùng sâu, vùng xa, biên giới, ven biển, hải đảo²⁵; chú trọng phát triển đội ngũ tuyên truyền viên pháp luật là người dân tộc (Kiên Giang).

Hình thức PBGDPL nhóm đối tượng đặc thù khá đa dạng: Tổ chức tư vấn pháp luật cho phạm nhân (Bà Rịa - Vũng Tàu); tập huấn, phổ biến kiến thức pháp luật²⁶; thi tìm hiểu pháp luật bằng hình thức sân khấu hóa; biên soạn, phát hành tài liệu tiếng dân tộc, sổ tay, đĩa CD (Đắk Lắk, Sóc Trăng, TP Hồ Chí Minh); lồng ghép qua lễ hội truyền thống; Tổ công nhân tự quản khu nhà trọ tại các khu công nghiệp, các trung tâm tư vấn pháp luật, Văn phòng, tổ tư vấn pháp luật tại điểm sinh hoạt văn hóa công nhân (Liên đoàn lao động các cấp). Một số địa phương tổ chức tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho người khuyết tật tại các Trung tâm, cơ sở bảo trợ xã hội và Hội người mù (Sóc Trăng, Thái Bình). Một số nơi, Sở Tư pháp phối hợp với Công an tỉnh tổ chức PBGDPL cho người đang chấp hành hình phạt tù hoặc bị áp dụng biện pháp đưa vào trường giáo dưỡng, cơ sở cai nghiện bắt buộc học pháp luật và lồng ghép trong chương trình học văn hoá, học nghề, giáo dục tái hòa nhập cộng đồng (Quảng Nam, Đắc Nông, Thừa Thiên-Huế). Có nơi chú trọng PBGDPL cho người dân ở vùng dân tộc thiểu số, miền núi, biên giới, ven biển, hải đảo, vùng có điều kiện kinh tế - xã hội đặc biệt khó khăn và ngư dân²⁷; người lao động trong các doanh nghiệp qua phát tờ gấp pháp luật; lồng ghép phổ biến pháp luật, tư vấn pháp luật trong hoạt động của

²³ Thành phố Hải Phòng ban hành Đề án tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho thanh niên lao động tự do, thanh niên lao động trong các khu công nghiệp và tư vấn thanh niên nông thôn giai đoạn 2015-2020. Sở Tư pháp Quảng Ninh ký Quy chế phối hợp về PBGDPL cho doanh nghiệp; Ninh Bình, Vĩnh Phúc đều ban hành Chương trình PBGDPL để lồng ghép, chỉ đạo, hướng dẫn triển khai thống nhất công tác PBGDPL.

²⁴ Điện Biên, Hòa Bình, Đắc Nông, Kiên Giang, Hậu Giang, Sóc Trăng, Quảng Bình ban hành Kế hoạch phối hợp giữa Ban Dân tộc và Sở Tư pháp triển khai Chương trình phối hợp số 1249a/CTPH-UBND-BTP ngày 13/11/2014.

²⁵ Hải Phòng, Bình Thuận, Sóc Trăng, Vĩnh Long, Bình Phước, Quảng Bình, Ninh Thuận, Bình Dương, Sơn La, Quảng Ngãi, Nam Định

²⁶ Lâm Đồng, An Giang, Kiên Giang, Quảng Ngãi, Sóc Trăng, Đắc Nông, Lai Châu, Tuyên Quang, Thanh Hóa, Trà Vinh...

²⁷ Xây dựng chương trình phát thanh, truyền hình bằng tiếng dân tộc (Bắc Kạn); phổ biến trực tiếp; biên soạn, phát hành tài liệu pháp luật; lồng ghép phổ biến trong hoạt động văn hóa truyền thống (Khánh Hòa).

“Tháng Công nhân” (Liên đoàn lao động của nhiều tỉnh); nạn nhân bạo lực gia đình²⁸; PBGDPL qua tư vấn pháp luật, trợ giúp pháp lý lưu động tại các Trung tâm, cơ sở bảo trợ và Hội người mù cho người khuyết tật (Kon Tum, Thanh Hóa, Khánh Hòa, Sóc Trăng) và người vi phạm pháp luật²⁹.

8. Về kinh phí bảo đảm cho công tác phổ biến, giáo dục pháp luật và công tác xã hội hóa hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật

Kinh phí bảo đảm cho công tác PBGDPL đã được quan tâm hơn. Hiện có 39 địa phương đã ban hành Nghị quyết của Hội đồng nhân dân hoặc Quyết định của Ủy ban nhân dân cấp tỉnh³⁰ quy định về kinh phí bảo đảm cho nhiệm vụ PBGDPL phù hợp với Luật PBGDPL. Các địa phương (bao gồm cả các tỉnh chưa tự cân đối được ngân sách) đã quan tâm hơn trong bố trí kinh phí cho công tác PBGDPL và hoạt động của Hội đồng phối hợp PBGDPL các cấp, một số tỉnh kinh phí cấp tăng hơn so với trước khi có Luật³¹ (**Xem Phụ lục VI**).

Việc triển khai hoạt động xã hội hóa công tác PBGDPL được bộ, ngành, đoàn thể, địa phương chú trọng hơn, gắn với hướng dẫn triển khai thực hiện Đề án Đề án “Xã hội hóa công tác PBGDPL và trợ giúp pháp lý giai đoạn 2012 - 2016”³². Một số mô hình xã hội hóa hoạt động PBGDPL được áp dụng mang lại hiệu quả như: “Quán cà phê với pháp luật”, “100 ly cà phê miễn phí”³³. Ngoài ra, thông qua các Cuộc thi tìm hiểu pháp luật, nhiều bộ, ngành, đoàn thể Trung ương và địa phương đã thu hút được một số doanh nghiệp, cá nhân, tổ chức tài trợ, nhất là qua các giải thưởng (Cuộc thi viết tìm hiểu Hiến pháp; Hội thi hòa giải viên giỏi...). Hội Luật gia, Đoàn Luật sư của một số địa phương đã chủ động phối hợp với các cơ quan, đoàn thể cấp tỉnh, cấp huyện tổ chức các đợt PBGDPL miễn phí cho nhân dân như: Phát hành tài liệu, tờ gấp, tư vấn pháp luật, tuyên truyền lưu động ở vùng sâu, vùng đồng bào dân tộc thiểu số, đồng thời tạo điều kiện cho thành viên của tổ chức mình tham gia thông qua hoạt

²⁸Trợ giúp pháp lý cho nạn nhân của bạo lực gia đình; tổ chức sinh hoạt câu lạc bộ pháp luật; hoà giải mâu thuẫn ở cộng đồng dân cư; biểu dương điển hình tiên tiến, gương người tốt việc tốt trong xây dựng và đấu tranh phòng, chống bạo lực gia đình (Thừa Thiên Huế, Thanh Hóa, Phú Yên).

²⁹ Lồng ghép trong chương trình học văn hoá, học nghề, giáo dục tái hòa nhập (Tiền Giang, Quảng Nam, Thanh Hóa, Đắk Nông, Thừa Thiên-Huế, TP Hồ Chí Minh); tổ chức cho thanh niên đua xe, vi phạm an toàn giao thông tham quan khu cấp cứu bệnh viện, trường giáo dưỡng (TP Hồ Chí Minh). UBND cấp xã phối hợp với các đoàn thể PBGDPL cho người đang bị áp dụng biện pháp giáo dục tại cấp xã, người bị phạt tù được hưởng án treo ...

³⁰ An Giang, Bà Rịa – Vũng Tàu, Bắc Giang, Bắc Kạn, Bạc Liêu, Bắc Ninh, Bến Tre, Bình Dương, Bình Phước, Bình Thuận, Cần Thơ, Đắk Nông, Đắk Lắk, Điện Biên, Đồng Tháp, Hà Giang, Hậu Giang, Hòa Bình, Khánh Hòa, Lai Châu, Long An, Nghệ An, Ninh Thuận, Phú Thọ, Phú Yên, Quảng Bình, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Quảng Ninh, Quảng Trị, Sóc Trăng, Sơn La, Tây Ninh, Thừa Thiên – Huế, Tiền Giang, TP Hà Nội, TP Hồ Chí Minh, Tuyên Quang, Vĩnh Long....

³¹ Sóc Trăng (Năm 2015: 2.713 tỷ đồng, năm 2016: 2.917 tỷ đồng); Cà Mau (Năm 2015: 2,7 tỷ đồng, năm 2016: 3,2 tỷ đồng); Đồng Nai (Năm 2015: 3.304 tỷ đồng, năm 2016: 3.388 tỷ đồng); Bắc Giang (Năm 2015: 1,6 tỷ đồng, năm 2016: 2 tỷ đồng); Thanh Hóa (năm 2015: 3,75 tỷ đồng, năm 2016: 3,9 tỷ đồng); Vĩnh Phúc (năm 2015: 5,8 tỷ đồng, năm 2016: 7,9 tỷ đồng)....

³² Bà Rịa - Vũng Tàu, Hậu Giang, Bình Dương, Hòa Bình, Quảng Trị, Thành phố Hồ Chí Minh, Nghệ An, Đà Nẵng, Cao Bằng, Bình Thuận, Hà Tĩnh, Quảng Bình, Đồng Tháp, Tiền Giang, Lạng Sơn...

³³ Cần Thơ, Đồng Tháp, Tây Ninh (mời khách hàng uống miễn phí 100 ly cà phê và tổ chức tuyên truyền pháp luật hoặc đặt tờ gấp, tài liệu pháp luật tại quán cà phê để khách hàng đọc, tham khảo).

động chuyên môn (Bà Rịa - Vũng Tàu, Cà Mau...). Tại địa phương nhiều mô hình đã được áp dụng nhằm huy động Mặt trận Tổ quốc, Hội Luật gia, Hội Liên hiệp phụ nữ, Đoàn Thanh niên, Đoàn Luật sư, Hội Cựu chiến binh tham gia PBGDPL như mô hình: “Nhóm nòng cốt ở cộng đồng dân cư” của Mặt trận Tổ quốc, “Tổ PBGDPL và trợ giúp pháp lý” ở xã, phường, thị trấn của Hội Luật gia; “Câu lạc bộ pháp luật” của Hội Liên hiệp phụ nữ (Hà Nội). Nhiều địa phương đã chú trọng phát triển đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật của các tổ chức đoàn thể (Hội Luật gia, Đoàn Luật sư, Hội Liên hiệp phụ nữ...) hoặc gắn kết với tư vấn miễn phí trực tiếp hoặc qua điện thoại. Một số Bộ, ngành, đoàn thể, địa phương đã thu hút được các cá nhân, đơn vị, tổ chức đóng góp, tài trợ cho việc triển khai các hoạt động PBGDPL nhất là trong tổ chức thi tìm hiểu pháp luật như: Hội Nông dân Việt Nam (gần 4 tỷ); Đà Nẵng (gần 6 tỷ); Hà Tĩnh (hơn 5 tỷ); Hòa Bình (720 triệu); Long An (117 triệu); Quảng Trị (1,6 tỷ); Sóc Trăng (525.111.760 đồng); Thành phố Hồ Chí Minh (gần 7 tỷ); Tuyên Quang (443.660.000 đồng)...Tuy nhiên, còn nhiều địa phương chưa huy động được nguồn kinh phí tài trợ (Bắc Kạn, Lào Cai, Yên Bái, Điện Biên).

9. Công tác quản lý nhà nước về phổ biến, giáo dục pháp luật

Công tác quản lý nhà nước được chú trọng và tăng cường hơn, chất lượng được nâng lên rõ rệt. Đến nay cơ bản đã định hình rõ nét vai trò, trách nhiệm của Nhà nước, của cơ quan, tổ chức và cá nhân trong công tác PBGDPL. Qua theo dõi của Bộ Tư pháp, các bộ, ngành, đoàn thể, cơ quan, tổ chức, cá nhân đã thực hiện khá nghiêm túc trách nhiệm được giao theo Luật PBGDPL, nhất là trong chỉ đạo, hướng dẫn triển khai công tác PBGDPL thuộc phạm vi quản lý, cho cán bộ, công chức, viên chức, người lao động và Nhân dân; đăng tải công khai các văn bản quy phạm pháp luật hoặc dự thảo văn bản để mọi người tiếp cận, tìm hiểu; thực hiện đầy đủ trách nhiệm hợp báo công bố luật, pháp lệnh, ra thông cáo báo chí; ban hành Kế hoạch công tác PBGDPL; củng cố, kiện toàn gắn với sử dụng đội ngũ Báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật và bảo đảm các điều kiện triển khai thực hiện công tác PBGDPL thuộc phạm vi trách nhiệm được giao. Một số cơ quan, đơn vị không chỉ tích cực tham mưu ban hành văn bản chỉ đạo, hướng dẫn mà còn đầu tư nghiên cứu, lựa chọn các hình thức, biện pháp, nội dung tuyên truyền phù hợp với điều kiện thực tiễn; việc tổ chức các hoạt động PBGDPL gắn với việc thực hiện nhiệm vụ chính trị của cơ quan, đơn vị. Tuy nhiên, vẫn còn một số cơ quan, đơn vị chưa chủ động xây dựng kế hoạch lựa chọn phương thức, biện pháp hoạt động PBGDPL phù hợp phần do nguồn kinh phí chưa tương xứng với yêu cầu nhiệm vụ, phần do nguồn nhân lực thực hiện nhiệm vụ còn mỏng, yếu về nghiệp vụ.

Công tác sơ kết, tổng kết việc thực hiện Luật PBGDPL và công tác PBGDPL đã được quan tâm, chú trọng hơn với việc triển khai sơ kết 03 năm thi hành Luật PBGDPL trong phạm vi cả nước; tổng kết việc thực hiện các Chương

trình, Đề án về PBGDPL theo Quyết định số 409/QĐ-TTg ngày 09/4/2011 và Quyết định số 1133/QĐ-TTg; tổng kết 05 năm thực hiện Quyết định số 06/2010/QĐ-TTg ngày 25/01/2010 về việc xây dựng, quản lý, khai thác tủ sách pháp luật; tổng kết 5 năm thực hiện Đề án tăng cường công tác PBGDPL nhằm nâng cao ý thức pháp luật cho thanh thiếu niên giai đoạn 20110-2015 (Quyết định số 2160/QĐ-TTg ngày 26/11/2010); sơ kết 03 năm thực hiện Thông tư liên tịch số 30/2010/TT-BTP ngày 16/11/2010 hướng dẫn việc phối hợp thực hiện công tác PBGDPL trong nhà trường; sơ kết 01 năm thực hiện Thông tư số 21/2013/TT-BTP ngày 18/12/2013 quy định trình tự, thủ tục công nhận, miễn nhiệm báo cáo viên pháp luật; công nhận, cho thôi làm tuyên truyền viên pháp luật và một số biện pháp bảo đảm hoạt động của báo cáo viên pháp luật, tuyên truyền viên pháp luật). Qua hoạt động tổ chức sơ kết, tổng kết đã đánh giá đầy đủ thực trạng công tác PBGDPL, thấy rõ tồn tại, hạn chế, nguyên nhân để đề xuất phương hướng, nhiệm vụ, giải pháp nâng cao hiệu quả công tác này trong thời gian tới, kịp thời phát hiện, nhân rộng những mô hình PBGDPL có hiệu quả; đề xuất, kiến nghị sửa đổi, bổ sung chính sách cho phù hợp.

Công tác kiểm tra cũng được Hội đồng Trung ương, Bộ Tư pháp, các bộ, ngành, đoàn thể, địa phương chú trọng thực hiện, bảo đảm kết hợp giữa tự kiểm tra với kiểm tra theo định kỳ, đột xuất. Kết quả kiểm tra cho thấy, các bộ, ngành, đoàn thể, địa phương đã nghiêm túc triển khai thực hiện Luật PBGDPL, nhất là thực hiện các trách nhiệm được giao trong Luật. Công tác PBGDPL đã được cấp ủy, lãnh đạo bộ, ngành, đoàn thể, địa phương quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện bám sát Luật PBGDPL; hướng dẫn, chỉ đạo của Hội đồng Trung ương, của Bộ Tư pháp và các Bộ, ngành cấp trên. Nội dung PBGDPL đã bám sát nhu cầu, đặc điểm từng nhóm đối tượng, gắn với tuyên truyền, phổ biến, quán triệt Hiến pháp, các luật, pháp lệnh mới; các quan điểm, chính sách mới trong dự thảo các luật lấy ý kiến nhân dân, các ngành, các cấp và vấn đề dư luận quan tâm hoặc cần định hướng dư luận. Hình thức PBGDPL khá đa dạng, phong phú với nhiều mô hình hay, cách làm hiệu quả mang lại lợi ích thiết thực được tổ chức, gắn với chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của mỗi cơ quan, đơn vị. Ngày Pháp luật Việt Nam được quan tâm tổ chức với nhiều hoạt động phù hợp, nhất là tại các địa phương. Việc ứng dụng công nghệ thông tin và thực hiện chính sách xã hội hóa PBGDPL bước đầu được triển khai thực hiện. Các phương tiện thông tin, truyền thông, báo chí đã và đang tích cực tham gia PBGDPL. Các điều kiện bảo đảm cho công tác PBGDPL cũng được quan tâm, chú trọng hơn.

II. ĐÁNH GIÁ CHUNG, TỒN TẠI, HẠN CHẾ, NGUYÊN NHÂN VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM

1. Ưu điểm

- Công tác quản lý nhà nước về PBGDPL được chú trọng và tăng cường hơn; nhận thức về trách nhiệm trong triển khai công tác PBGDPL của các cấp,

các ngành được nâng lên và có nhiều chuyển biến tích cực. Thể chế chính sách điều chỉnh lĩnh vực này cơ bản được hoàn thiện, tạo lập khuôn khổ pháp lý cho bước chuyển mới, căn bản từ tư duy chủ yếu triển khai các Chương trình, Đề án sang thực hiện theo trách nhiệm pháp lý được giao trong Luật PBGDPL. Nguồn lực và các điều kiện bảo đảm cho công tác PBGDPL được quan tâm hơn. Kể từ năm 2013, Ngày Pháp luật Việt Nam đã được triển khai đồng bộ trên cả nước; thực sự trở thành sự kiện chính trị, pháp lý của đất nước, góp phần nâng cao ý thức của cán bộ, Nhân dân sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật. Hiểu biết pháp luật và ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ, công chức, viên chức và nhân dân từng bước được nâng cao, góp phần tích cực vào việc phát triển kinh tế - xã hội, ổn định an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội và tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật. Tình hình vi phạm pháp luật do không hiểu biết pháp luật có chiều hướng giảm, qua đó khẳng định vị trí, vai trò của công tác PBGDPL trong đời sống pháp luật của đất nước.

- Công tác PBGDPL đã thực sự trở thành nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị. Đã có sự tham gia, vào cuộc của các cấp, các ngành theo tinh thần xã hội hóa; cơ bản bảo đảm được quyền thông tin về pháp luật của công dân. Nội dung PBGDPL ngày càng bám sát công tác xây dựng, thi hành và bảo vệ pháp luật, với nhu cầu cuộc sống. Cùng với việc phổ biến các quy định của pháp luật, đã chú trọng hơn đến giáo dục ý thức pháp luật gắn với hành vi thực thi pháp luật. Việc PBGDPL đối với các luật, pháp lệnh được chú trọng ngay từ giai đoạn soạn thảo, lấy ý kiến; tập trung vào những vấn đề dư luận xã hội quan tâm hoặc cần định hướng dư luận; các điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên.

- Bên cạnh duy trì, phát triển các hình thức PBGDPL truyền thống, các bộ, ngành, địa phương đã sáng tạo, áp dụng nhiều hình thức, mô hình PBGDPL mới, phù hợp với đối tượng, địa bàn; tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác PBGDPL. Công tác phối hợp để lồng ghép, khai thông và sử dụng có hiệu quả các nguồn lực được chú trọng với việc đề cao vai trò tư vấn, tham mưu của Hội đồng phối hợp PBGDPL các cấp. Công tác PBGDPL trong nhà trường được Bộ Tư pháp và Bộ Giáo dục và Đào tạo quan tâm phối hợp chỉ đạo, hướng dẫn triển khai thực hiện; định kỳ bồi dưỡng kiến thức pháp luật, chuẩn hóa đội ngũ giảng viên, giáo viên dạy môn giáo dục công dân, pháp luật.

- Tổ chức bộ máy, cán bộ làm công tác PBGDPL được củng cố, kiện toàn và hoạt động ngày càng thiết thực, hiệu quả. Đã cơ bản hoàn thành việc kiện toàn Hội đồng Trung ương và tại 63/63 cấp tỉnh, 100% cấp huyện. Dù Luật PBGDPL không bắt buộc phải thành lập, nhưng căn cứ vào yêu cầu thực tiễn, 25 bộ, ngành, đoàn thể ở Trung ương tiếp tục duy trì và kiện toàn Hội đồng. Đội ngũ báo cáo viên pháp luật, tuyên truyền viên pháp luật được củng cố, kiện toàn, được bồi dưỡng kiến thức, nâng cao kỹ năng PBGDPL; chất lượng nguồn nhân lực làm công tác PBGDPL được nâng lên một bước.

2. Tồn tại, hạn chế

- Chưa ban hành được Bộ Tiêu chí đánh giá hiệu quả công tác PBGDPL; chính quyền các cấp chưa đề ra được các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác PBGDPL mang tính chuyên biệt mà chủ yếu lồng ghép trong văn bản liên quan. Việc xây dựng, ban hành Kế hoạch PBGDPL; Kế hoạch hoạt động của Hội đồng, Kế hoạch triển khai Chương trình, Đề án về PBGDPL còn chậm³⁴; chương trình, đề án về PBGDPL nhiều, mục tiêu lớn nhưng thiếu nguồn lực bảo đảm, nhất là tại địa phương chưa tự cân đối được ngân sách. Tình trạng trùng lặp mục tiêu, nhiệm vụ vẫn còn; chính sách xã hội hóa PBGDPL chưa được triển khai rộng rãi; chưa thu hút được nhiều nguồn lực hỗ trợ, tài trợ³⁵; công tác PBGDPL cho các đối tượng đặc thù chưa được quan tâm đúng mức.

- Nội dung PBGDPL còn dàn trải, thiếu trọng tâm, trọng điểm, chưa sát với nhu cầu, chưa gắn với trách nhiệm học tập tìm hiểu pháp luật và hoạt động tập huấn nghiệp vụ của cán bộ, công chức; mới chú trọng các văn bản luật, của trung ương mà chưa chú trọng đúng mức đến văn bản do địa phương ban hành. Một số hình thức PBGDPL chưa phù hợp với tính chất, đặc điểm của đối tượng đặc thù và nội dung cần phổ biến; việc tuyên truyền, giải thích một số chính sách, quy định mới chưa được quan tâm đúng mức, mới chú trọng đến đội ngũ cán bộ, công chức, thiếu kịp thời (như chính sách hưởng bảo hiểm xã hội một lần đối với người lao động quy định tại Điều 60 Luật bảo hiểm xã hội).

- Cách thức triển khai công tác PBGDPL chậm được đổi mới, thiếu linh hoạt, ít sáng tạo; chưa khắc phục được tính hình thức trong hoạt động PBGDPL; hiệu quả chưa cao nên chưa tạo được sự chuyển biến rõ rệt trong ý thức tôn trọng, chấp hành pháp luật, chưa gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng với thi hành và bảo vệ pháp luật; việc ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác PBGDPL chưa được chú trọng đúng mức. Việc phối hợp trong công tác PBGDPL hiệu quả chưa cao; chưa phát huy hết vai trò, trách nhiệm của Hội đồng phối hợp PBGDPL, các Ban Chỉ đạo, Ban Điều hành Đề án vào các hoạt động chung.

- Tình hình vi phạm pháp luật và tội phạm còn diễn biến phức tạp, có biểu hiện gia tăng các vi phạm về bảo đảm trật tự an toàn xã hội, an toàn giao thông, bảo vệ môi trường, trong đó số vụ vi phạm hành chính vẫn ở mức cao³⁶; một bộ phận người dân nhận thức pháp luật còn hạn chế, chưa tự giác tích cực học tập, tìm hiểu pháp luật và nghiêm chỉnh thực thi, chấp hành pháp luật.

- Một số Hội đồng, Ban Chỉ đạo, Tổ giúp việc chưa phát huy hết vai trò, trách nhiệm trong tư vấn hướng dẫn, kiểm tra, đôn đốc triển khai công tác

³⁴ Bình Phước (Kế hoạch số 142/KH-HĐPH ngày 24/6/2015). Lào Cai (Kế hoạch số 1720/QĐ-UB ngày 11/6/2015); Bạc Liêu (Kế hoạch số 34/KH-UBND ngày 15/5/2015)...

³⁵ Mô hình Quán cà phê với pháp luật ở Cần Thơ, Đồng Tháp, Tây Ninh...

³⁶ Theo báo cáo của 20/21 bộ, cơ quan ngang bộ: 58/63 địa phương 6 tháng đầu năm 2015 có 4.233.495 vụ vi phạm hành chính, đã ra 1.953.398 quyết định xử phạt với tổng số tiền hơn 2.840 tỷ đồng

PBGDPL; chưa có sự tách bạch giữa chức năng, nhiệm vụ của Hội đồng với cơ quan thường trực và cơ quan mà mình là đại diện. Một số thành viên chưa phát huy đầy đủ vai trò, trách nhiệm, chưa tích cực tham gia các hoạt động của Hội đồng; thiếu sự gắn kết giữa hoạt động của thành viên Hội đồng, Ban Thư ký với thực hiện nhiệm vụ PBGDPL của cơ quan, tổ chức³⁷; sự phối hợp đôi lúc thiếu chặt chẽ, chế độ báo cáo, thống kê, xây dựng mô hình điểm, sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm cũng như đổi mới hoạt động còn chưa được quan tâm đúng mức.

- Chất lượng nguồn nhân lực thực hiện PBGDPL còn hạn chế, nhất là đội ngũ tuyên truyền viên pháp luật cấp xã hoặc ở nông thôn, vùng dân tộc thiểu số (yếu về nghiệp vụ nên khó thu hút, thuyết phục người nghe). Đội ngũ giáo viên dạy môn giáo dục công dân, môn học pháp luật trong nhà trường chậm đổi mới nội dung, phương pháp dạy và học pháp luật trong nhà trường.

- Nguồn lực bảo đảm cho công tác PBGDPL còn hạn chế, chưa tương xứng với yêu cầu nhiệm vụ, nhất là tại các địa phương chưa tự cân đối được ngân sách, việc sử dụng có nơi chưa hiệu quả; nhiều nơi chưa có kinh phí riêng mà lồng ghép với các hạng mục khác trong dự toán ngân sách hàng năm của từng đơn vị (Bộ Công Thương, Bộ Ngoại giao, Cao Bằng, Đà Nẵng); có Chương trình, Đề án về PBGDPL chưa được bố trí kinh phí (Hậu Giang, Đắk Nông, Cần Thơ), thậm chí có nơi chưa được bố trí kinh phí (Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh). Kinh phí không tăng trong khi phải đa dạng hóa các hình thức, nội dung và phải triển khai sâu rộng đến tận cơ sở.

3. Nguyên nhân

a) Về chủ quan

- Một số bộ, ngành, địa phương chưa quan tâm đúng mức đến công tác quản lý nhà nước về PBGDPL nên thiếu hướng dẫn, chỉ đạo; triển khai thực hiện chưa hết trách nhiệm được giao; chưa bố trí các điều kiện cả về nhân lực, tài chính cho công tác này. Một số thành viên Hội đồng, Ban Thư ký nhận thức chưa đầy đủ về trách nhiệm trong chỉ đạo, tham gia hoạt động của Hội đồng; chất lượng tham mưu của cơ quan thường trực một số Hội đồng chưa cao; chưa phát huy tốt vai trò điều phối, tổ chức các hoạt động, thậm chí chưa phân công trách nhiệm rõ ràng giữa các thành viên Hội đồng. Cơ quan chủ trì một số Đề án về PBGDPL chưa chủ động triển khai thực hiện; việc phối hợp, lồng ghép thực hiện các Chương trình, Đề án về PBGDPL chưa được quan tâm đúng mức.

- Đội ngũ công chức tham mưu quản lý nhà nước về PBGDPL, nhất là ở cấp xã, báo cáo viên pháp luật, tuyên truyền viên pháp luật trình độ chưa đồng đều. Hoạt động bồi dưỡng, tập huấn thiên về nâng cao kiến thức pháp luật mà ít bồi dưỡng nâng cao kỹ năng, phương pháp cho đội ngũ làm công tác PBGDPL.

³⁷ Nhiều thành viên Hội đồng phối hợp PBGDPL chưa tham dự đầy đủ các cuộc họp của Hội đồng, thậm chí có thành viên Hội đồng chưa tham dự cuộc họp từ khi Hội đồng được kiện toàn theo Luật PBGDPL.

- Một số chính sách, quy định mới chưa nhận được sự đồng thuận cao từ xã hội trong thi hành còn nhiều vướng mắc, gây phản ứng trong dư luận xã hội. Một số quy định của Luật PBGDPL đã bộc lộ hạn chế, bất cập; thiếu chế tài xử lý đối với các hành vi vi phạm hoặc không thực hiện trách nhiệm được giao theo Luật; một số chế độ, chính sách chưa hợp lý nên chưa huy động được mọi nguồn lực xã hội tham gia; phân định trách nhiệm giữa các cấp, các ngành chưa rõ.

b) Về khách quan

- Hệ thống pháp luật đang trong quá trình hoàn thiện, còn thiếu tính ổn định; nhu cầu, kỳ vọng và đòi hỏi của xã hội, của lãnh đạo Đảng, Nhà nước đối với công tác PBGDPL là rất lớn, trong khi đó, để làm tốt công tác này đòi hỏi phải kiên trì, thường xuyên, liên tục, vừa làm, vừa tổng kết, rút kinh nghiệm.

- Thành viên Hội đồng, Ban Thư ký kiêm nhiệm nhiều công việc; ít có thời gian tham gia hoạt động. Nguồn nhân lực PBGDPL thiếu về số lượng, chất lượng chưa đồng đều; một số địa phương Phòng PBGDPL chỉ có 03 công chức, trong khi khối lượng công việc phải triển khai rất lớn, lại tập trung vào một thời điểm, nhất là sau khi luật, pháp lệnh mới được thông qua³⁸.

- Một bộ phận người dân và cán bộ, công chức, viên chức, người lao động chưa có thói quen tích cực, chủ động tự giác học tập, tìm hiểu pháp luật; trong khi đó, PBGDPL là hoạt động có tính xã hội rất cao, không phát sinh lợi nhuận nên rất khó thu hút sự hỗ trợ, tài trợ của tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân.

- Kinh tế đất nước và các địa phương gặp khó khăn, nguồn thu thấp, không bảo đảm cân đối thu chi đã tác động đến việc bố trí kinh phí cho PBGDPL.

4. Bài học kinh nghiệm

4.1. Chú trọng hoàn thiện thể chế, chính sách; quan tâm quán triệt, phổ biến rộng rãi; thực hiện nghiêm túc, đầy đủ trách nhiệm được giao trong Luật PBGDPL; tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy Đảng, sự quản lý, chỉ đạo điều hành, hướng dẫn thực hiện, kiểm tra, sơ kết, tổng kết, xây dựng, nhân rộng các mô hình điểm, cách làm hiệu quả và bảo đảm nguồn lực thực hiện của chính quyền các cấp; huy động sự tham gia tích cực, chủ động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên của Mặt trận trọng công tác này.

4.2. Phát đầy đủ vai trò tham mưu quản lý nhà nước gắn với điều tiết các hoạt động của ngành Tư pháp, của tổ chức pháp chế bộ, ngành, đoàn thể, cơ quan chuyên môn thuộc UBND. Đề cao trách nhiệm, phát huy đầy đủ vai trò tư vấn, tham mưu của Hội đồng phối hợp PBGDPL các cấp; sự chủ động, tích cực triển khai nhiệm vụ PBGDPL của Báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật; tăng cường sự phối hợp, lồng ghép để bảo đảm sử dụng có hiệu quả nguồn lực; tăng cường kết nối, chia sẻ thông tin, tư liệu trong PBGDPL.

³⁸ Sở Tư pháp Phú Yên. Quảng Trị. Bà Rịa - Vũng Tàu. TP Cần Thơ. Hà Giang, Bắc Ninh...

4.3. Bảo đảm có trọng tâm, trọng điểm, chủ động, sáng tạo trong thực hiện phù hợp với đặc thù; xác định rõ lĩnh vực, địa bàn, đối tượng cần ưu tiên để tập trung đầu tư nguồn lực thực hiện; bóc tách rõ giữa cung cấp thông tin về pháp luật để mọi người chủ động học tập, tìm hiểu pháp luật với các hoạt động PBGDPL chuyên biệt để tạo sự lan tỏa rộng lớn làm cơ sở để nhân rộng.

4.4. Thường xuyên đổi mới tư duy, nội dung, hình thức PBGDPL gắn với ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin, kỹ thuật số; giải quyết hài hòa quan hệ giữa triển khai nhiệm vụ chính trị với nhu cầu thông tin về pháp luật của cán bộ, Nhân dân; chú trọng gắn kết, lồng ghép PBGDPL với các hoạt động chuyên môn của cơ quan, tổ chức, nhất là với hoạt động tư vấn pháp luật, trợ giúp pháp lý lưu động, hòa giải ở cơ sở và các hoạt động nghề luật khác.

III. ĐỊNH HƯỚNG THI HÀNH LUẬT PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT ĐẾN NĂM 2021

1. Tiếp tục rà soát, hoàn thiện thể chế, chính sách về PBGDPL, trọng tâm là xây dựng, trình ban hành Chương trình PBGDPL giai đoạn 2017-2021; Đề án đổi mới công tác PBGDPL và tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong PBGDPL giai đoạn 2017 - 2021 nhằm đáp ứng yêu cầu chuyển hướng chiến lược sang giai đoạn hoàn thiện pháp luật gắn với tổ chức thi hành pháp luật, bảo đảm gắn kết giữa công tác xây dựng và tổ chức thi hành pháp luật.

2. Tư vấn đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật, trọng tâm là công tác quản lý nhà nước, hỗ trợ và tạo điều kiện để mọi cá nhân, tổ chức tiếp cận, sử dụng pháp luật làm phương tiện, công cụ bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình, coi đây là khâu đầu tiên và có vai trò quan trọng trong tổ chức thi hành pháp luật. Cùng với việc tư vấn tuyên truyền, phổ biến các luật, pháp lệnh mới, các nội dung pháp luật thiết thực với người dân, doanh nghiệp, tiếp tục chú trọng tuyên truyền, phổ biến mục tiêu, chính sách các văn bản luật trong quá trình soạn thảo; nội dung điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên; tăng cường năng lực phản ứng chính sách, đối thoại chính sách gắn với những vấn đề mà dư luận xã hội quan tâm hoặc cần định hướng dư luận; mục tiêu, quan điểm cải cách tư pháp và hoạt động tư pháp.

3. Đổi mới tổ chức bộ máy, tiếp tục củng cố, kiện toàn đội ngũ người làm công tác PBGDPL gắn với nâng cao chất lượng nguồn nhân lực PBGDPL; tăng cường công tác phối hợp giữa các cấp, các ngành trong công tác PBGDPL; phát huy đầy đủ vai trò tư vấn của Hội đồng phối hợp PBGDPL các cấp trong tham mưu, chỉ đạo, định hướng công tác PBGDPL; nâng cao hiệu quả hoạt động của Ban Thư ký và chất lượng hoạt động của đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật, cán bộ làm công tác quản lý nhà nước về PBGDPL.

4. Hướng dẫn về nội dung, hình thức tổ chức Ngày Pháp luật Việt Nam hằng năm bảo đảm thiết thực, hiệu quả; chú trọng thực hiện tốt công tác

PBGDPL cho nhóm đối tượng đặc thù, chính sách xã hội hóa hoạt động PBGDPL để thu hút, huy động mọi nguồn lực xã hội. Nhà nước tập trung xây dựng, hoàn thiện thể chế, chính sách; chuẩn hóa tài liệu PBGDPL; tập trung tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ; đầu tư bảo đảm kinh phí PBGDPL cho đối tượng đặc thù và tại các lĩnh vực, địa bàn có điều kiện kinh tế khó khăn và ít có tổ chức, cá nhân tham gia; quản lý, khai thác và sử dụng có hiệu quả nguồn lực đầu tư cho công tác PBGDPL, bảo đảm sử dụng tiết kiệm, thiết thực, hiệu quả.

5. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, theo dõi việc thực hiện Luật PBGDPL và các văn bản hướng dẫn; chú trọng sơ kết, tổng kết các mô hình hay, cách làm hiệu quả để nhân rộng; tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động PBGDPL; khai thác có hiệu quả các ứng dụng tại Cơ sở dữ liệu quốc gia về pháp luật; nghiên cứu, xây dựng Tủ sách pháp luật điện tử; phát triển mạng lưới các thiết chế hỗ trợ pháp luật cho người dân tại cơ sở.

IV. ĐỀ XUẤT, KIẾN NGHỊ

1. Đối với Thủ tướng Chính phủ

- Chỉ đạo các bộ, ngành, chính quyền địa phương các cấp có giải pháp tháo gỡ vướng mắc, bất cập sau 03 năm thi hành Luật PBGDPL đã được nhận diện; quán triệt đầy đủ, thực hiện nghiêm túc trách nhiệm được giao theo Luật PBGDPL gắn với thực hiện tốt Chương trình, các Đề án về PBGDPL phù hợp với điều kiện thực tiễn; tiếp tục đổi mới công tác PBGDPL gắn với ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin, kỹ thuật số; nâng cao hiệu quả công tác phối hợp; chú trọng lồng ghép trong triển khai thực hiện; bảo đảm đầy đủ nguồn lực, cơ sở vật chất, nhất là kinh phí bảo đảm công tác PBGDPL tại các địa phương chưa tự cân đối được ngân sách theo Điều 39 Luật PBGDPL.

- Đồng ý về chủ trương giao Bộ Tư pháp phối hợp với các bộ, ngành, đoàn thể, địa phương tiếp tục rà soát, đánh giá toàn diện kết quả thi hành Luật PBGDPL và các văn bản hướng dẫn để tham mưu hoàn thiện thể chế, chính sách về PBGDPL đáp ứng yêu cầu thực tiễn; tích hợp, lồng ghép, gắn kết công tác PBGDPL với công tác trợ giúp pháp lý, hòa giải ở cơ sở, hỗ trợ pháp lý liên ngành cho doanh nghiệp và cung cấp thông tin về pháp luật để tránh chồng chéo, trùng lặp nhiệm vụ; chỉ đạo Hội đồng phối hợp PBGDPL Trung ương, Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, cấp huyện chỉ đạo, tiếp tục đổi mới nội dung, hình thức hoạt động; nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của Hội đồng PBGDPL các cấp phù hợp với chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn được giao.

- Chỉ đạo Bộ Giáo dục và Đào tạo nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác PBGDPL trong nhà trường đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo; tích hợp, lồng ghép nội dung PBGDPL trong các cấp học, trình độ đào tạo; đổi mới, nâng cao hiệu quả hoạt động giáo dục pháp luật ngoại khóa.

- Chỉ đạo Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội thực hiện tốt công tác PBGDPL trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp.

2. Đối với các bộ, ngành Trung ương

- Chỉ đạo, hướng dẫn thực hiện đầy đủ nhiệm vụ PBGDPL chuyên ngành thuộc phạm vi quản lý; rà soát, có giải pháp thực hiện đầy đủ trách nhiệm được giao theo Luật PBGDPL; tiếp tục đổi mới nội dung, hình thức PBGDPL phù hợp với điều kiện thực tiễn; tăng cường PBGDPL cho nhóm đối tượng đặc thù thuộc phạm vi nhiệm vụ được giao.

- Tiếp tục kiện toàn, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực làm công tác PBGDPL; xây dựng, củng cố, kiện toàn gắn với sử dụng có hiệu quả đội ngũ báo cáo viên pháp luật; thường xuyên, định kỳ tổ chức tập huấn, bồi dưỡng kiến thức pháp luật, nghiệp vụ, kỹ năng PBGDPL cho cán bộ làm công tác PBGDPL thuộc phạm vi quản lý; xây dựng, quy hoạch đội ngũ cán bộ làm công tác PBGDPL chuyên sâu theo từng lĩnh vực; có giải pháp hỗ trợ cập nhật, thông tin về chủ trương, chính sách mới cho đội ngũ tuyên truyền viên pháp luật để kịp thời cập nhật và phổ biến pháp luật cho người dân tại địa bàn cơ sở.

3. Đối với Bộ Tài chính

- Chỉ đạo, hướng dẫn, kiểm tra việc thực hiện trách nhiệm bảo đảm kinh phí, cơ sở vật chất cho công tác PBGDPL thuộc nhiệm vụ thường xuyên và cho các Chương trình, Đề án về PBGDPL của các bộ, ngành, đoàn thể, địa phương.

- Cân đối, bố trí đủ nguồn lực bảo đảm cho công tác PBGDPL nhất là kinh phí từ ngân sách Trung ương hỗ trợ cho các địa phương chưa tự cân đối được ngân sách thuộc diện ngân sách Trung ương phải hỗ trợ; tăng cường kiểm tra, đánh giá hiệu quả sử dụng ngân sách nhà nước bảo đảm cho công tác PBGDPL.

Trên đây là Báo cáo sơ kết 03 năm thi hành Luật Phổ biến, giáo dục pháp luật, Bộ Tư pháp kính trình Thủ tướng Chính phủ xem xét, quyết định. /

Nơi nhận:

- Thủ tướng Chính phủ (để báo cáo);
- Phó TTg thường trực Chính phủ Trương Hòa Bình (để báo cáo);
- Văn phòng Chính phủ;
- Các Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc CP;
- UBND các tỉnh, TP trực thuộc TW;
- Bộ trưởng (để báo cáo);
- STP, Cục THADS các tỉnh, TP trực thuộc TW, Tổ chức pháp chế thuộc Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, Cục Thi hành án Bộ Quốc phòng (để thực hiện);
- Lưu: VT, Vụ PBGDPL.

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỦ TƯỚNG**

Phan Chí Hiếu

